

**Biblioteka
KLASICI**

Lav Tolstoj
PUT U ŽIVOT

Izdavač
Edicija
Dunavski kej 8, Beograd

Za izdavača
Lazar Vuk Bokan

Glavni i odgovorni urednik
Lazar Vuk Bokan

Prevodilac

Lektura i korektura
Edicija

Dizajn korica
Edicija

Štampa
Neven, Zemun

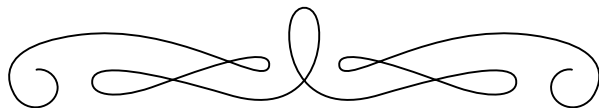
Tiraž
1.000 primeraka

Plasman
+381/64-521-521-0
klubcitalaca@edicija.rs
www.edicija.rs

ISBN

PUT U ŽIVOT

Lav Tolstoj

UVODNA REČ

Kod nas je Tolstoj poznat više kao umetnik nego kao mislilac, premda je misao bila uvek u središtu njegovog stvaranja. Poznat je po svojim velikim delima kojih se odrekao u jednoj od onih kriza što su ostale zagonetne do današnjeg dana i sav se prebacio u istraživanje moralnih principa, u ispitivanje šta je svrha života čovekovog na zemlji. Odrekao ih se, jer su mu se saznanja do kojih je dolazio preko umetnosti učinila lažna. U jednom trenutku duševne krize, koja je tako karakteristična po slovenski duh uopšte, on je prozreo laž u koju ga je sputavala umetnost, njega koji je uvek težio za istinom i koji je, još kao mald čovek, u svojim čuvenim „Sevastopoljskim pričama“ rekao: „Moj glavni junak bio je, jeste i biće istina!“ I on je odbacio svu svoju umetnost i pošao za istinom.

Tu istinu Tolstoj je tražio celog života. Tražio u sebi, oko sebe, u delima velikih filozofa, u učenjima velikih osnivača religija, i rezultate, prikupljane iz dana u dan, prerađivane i saobražavane svome shvatanju, on je sakupio u delo koje je do nas jedva imenom doprlo, a koje predstavlja sintezu njegovog mislilaštva – „Put u život“. Retko i neobično delo, najverniji izraz Tolstojevog učenja i najskupoceniji zbornik izreka plemenitih duhova čovečanstva, među kojima su Konfucije, Buda, Sokrat, Platon, Aurelije, Luter, Franjo Asiški, Paskal, Karlajl, Emerson i toliki drugi.

Sve do poslednjeg časa, do tragičnih trenutaka u zabačenom selu Astapovu, gde je sklopio svoje umorne oči, Tolstoj je neprestano radio na ovom glavnom, najvećem delu svoga života: da što bolje objasni sebi i celom čovečanstvu osnovne istine o pravom, bišem smislu čovečijeg života, da osvetli put kojim jedino može da se ostvari ta istina u životu svakog čoveka i celog čovečanstva;

sa druge strane da objasni sve ono što ljudima smeta da tu istinu ostvare u svom životu; da braći-ljudima otkrije puteve duhovne borbe protiv onih greha, sablazni i praznoverica koje čoveku i čovečanstvu smetaju da ispune svoje opredeljenje, svoje „poslanstvo“ u ovom svetu.

U tom svome delu, u koje je uložio svu snagu svoje misli, svoga genija, svoje ljubavi, svoga najupornijeg truda, Tolstoj je postepeno prisajedinio plodove duhovnog rada osnivača svetskih religija i mudraca čovečanstva, u osnovi čijih je učenja našao jednu istu istinu o višem smislu čovečijeg života, koja se u punoj svojoj svetlosti konačno otkrila njemu samome posle dugog strasnog traženja. Najveća radost za Lava Nikolajeviča bila je da potvrdi i objašnjenje istine koja mu se otkrivala nalazi i plodovima duhovnog rada velikih umova sviju vremena i naroda, a najdublja uteha da ih ponovo preda čovečanstvu i upozna ga sa najvećim mislima njihovim.

Rad Lava Nikolajeviča Tolstoja na ujedinjenju više ljudskih mudrosti naročito je našao izraza u četiri dela poslednjih deset godina njegovog života: 1. „Misli mudrih ljudi za svaki dan“; 2. „Krug čitanja“, izabrane, sabrane i raspoređene za svaki dan misli mnogih pisaca o istini, životu i vladanju; 3. „Za svaki dan“ i 4. „Put u život“.

Prva od ovih knjiga – „Misli mudrih ljudi“ – nastala je na ovaj način. Za vreme teške bolesti Lava Nikolajeviča Tolstoja u januaru 1903. godine, kada mu je život visio o koncu, te nije mogao da se predaje običnim poslovima, on je nalazio snage još samo da čita evanđelje i da, po navici, svaki dan prelistava kalendar što mu se nalazio u spavaćoj sobi, i da u njemu čita sabrane izreke velikih ljudi. Ali, kad je kalendar od prošle godine došao da kraja, onda se Lavu Nikolajeviču, pošto nije imao drugog kalendara pri ruci, prohte da sam sebi sastavlja izvode iz raznih mislilaca. Svaki dan, ležeći u postelji, on je, koliko su mu sile dopuštale, pravio te izvode i tako se javila knjiga „Misli mudrih ljudi“, koje je izdao „Posrednik“ u jesen 1903. god. za dan 75-godišnjice Lava Nikolajeviča Tolstoja.

Ta knjiga bila je seme iz kojeg je izraslo ogromno drvo. Sastavivši delo koje je ljudima davalo mogućnost da se svaki dan duhovno usredsređuju na po jednoj ili dve misli velikih umova, Lav Nikolajevič smisli da sastavi „Krug čitanja“ za celu godinu, koji bi ljudima

za svaki dan davao opširan niz misli svetskih religija i znamenitih mislilaca, niz izreka koje bi ujedno sačinjavale čitav članak, posvećen jednom od osnovnih pitanja čovečijeg života, da bi se na taj način čitaoci svaki dan obnavljali duhom u životvornom potoku, u koji su se ulivali najveći izvori svemirske mudrosti, te da bi mogli postepeno da usredsrede svoju pažnju i porade na svim osnovnim pitanjima istine, života i vladanja. Takvih pitanja zabeleženo je 82, i svaki dan „Krug čitanja“ bio je posvećen jednom od njih. Nekima, najvažnijim ili mnogostranijim pitanjima, posvećeno je po nekoliko dana u toku godine; a nekima, manje važnim ili manje mnogostranim, ponekad po jedan dan.

Ako je Lav Nikolajevič mnogo radio za „Misli mudrih ljudi“, uduživši se ponovo u učenja njemu dragih mislilaca raznih vremena i naroda i pretapajući u njih svoje pređašnje i ponovo ponikle misli o istim pitanjima, onda je posao što ga je preduzeo za „Krug čitanja“ bio odista ogroman. On je ponovo pregledao i duboko proučio verovanja svetskih religija i učenja velikih mislilaca koje je naročito cenio, zatim mnoštvo knjiga sabranih misli raznih, manje znamenitih ljudi, koji su, ipak, isto tako duboko radili na osnovnim zadacima čovečjeg života. Odasvud je izvlačio biser duhovnog rada čovečanstva i nizao ga oko najvažnijih pitanja ljudskog udesa na zemlji. On je nalazio i skupljao te dragocenosti ljudskog duha često i onde gde bi, izgleda, teško bilo naći luč svetlosti. A kad je iznenada naišao na reči što su se otele knezu Bizmarku, koji je, sav uprskan bratskom francusko-nemačkom krvlju, priznao iskreno i potresno grešnost celog svoga života, posvećenog delima nasilja, on je i njih dodao sabranoj riznici mudrosti, kao svedočanstvo da i u najokorelijem predstavniku nasilja živi božanska iskra, koja može da baci svoju svetlost u dušu brata-čoveka.

Duhovnom radu drugih mislilaca Tolstoj je pridružio i mnoštvo svojih misli o svim pretresanim pitanjima. Jedan deo misli izabrao je iz svojih pređašnjih spisa, a mnoge misli je ponovo napisao. Na taj način sastavljanje „Krug čitanja“ dovelo je do novog, sopstvenog duhovnog stvaranja Tolstoja, do dela u koje su utkane velike istine istraživača i učitelja sa celog puta čovečanstva, počinjući od mudrosti poznatih i nepoznatih narodnih religioznih mislilaca

najstarijih vremena Indije, Kine, Irana, zatim Palestine, Grčke i Rima, pa do mislilaca i apostola naših dana. „Krug čitanja“ je, prema tome, sintetičko otkrovenje višeg genija ljudskog, ujedinjenje „svjataja svjatih“ – svetinja nad svetinjama duše čovečanstva.

Ali, ne obazirući se na veliki značaj toga dela, Tolstoj je išao večno napred, ulazeći sve dublje u objašnjavanje istine i stremeći neprestano da svoje omiljene istine učini baštinom sviju umova, sviju srdaca. I on se nije zaustavio na sastavljanju „Krug čitanja“, nego je iz toga ispolinskog posla počeo da izgrađuje novi.

U to vreme, skoro na pola veka posle Jasnopoljanske škole, vratio se on svojim najmilijim zanimanjima sa seljačkom decom. Glavna svrha mu je u taj mah bila da detinjoj duši preda ono najviše što je sazdala mudrost ljudska.

U neobično živahnim, slobodnim besedama, koje su budile najveći dečji interes, Lav Nikolajevič je saopštavao deci pristupačno i prosto misli velikih mislilaca o osnovnim pitanjima života i, među tim mislima, i svoje sopstvene misli. Svaka misao se zajednički ispitivala, razvijala, objašnjavala, uproščavala u izrazu, i u takvom obliku Lav Nikolajevič bi je zapisao, a zatim još prerađivao, dok ne bi postala pristupačna svim umovima celog sveta.

Sa tom gomilicom jasnopoljanske dece Lav Nikolajevič je raspravljao o najvažnijim pitanjima čovečjeg života, koja su, posle prerade s ovim mladim saradnicima, postajala neobično jasna za sve – mlade i stare – milione ljudi, makar oni, naizgled, i nisu bili spremni da prime najdublje istine.

Tako prerađene misli iz „Krug čitanja“, sa novim dodacima, trebalo je da sastave novi, dečji „Krug čitanja“; ali, od sastavljanja „Dečjeg kruga“ Tolstoj je odustao i misli koje je spremio sa decom za tu knjigu on je uneo u nov, narodni krug čitanja – „Za svaki dan“, koji je bio zamislio i na njemu počeo da radi po sasvim novom planu. U velikom „Krug čitanja“ misli o pojedinim pitanjima života bile su rasturene po danima bez određenog sistema preko cele godine. U novom delu Lav Nikolajevič je sva osnovna pitanja života i vere podelio na 30 poglavlja i rasporedio ih tako da se sva ta pitanja ponavljaju po jednom svakog meseca. Tako se onda, u 12 čitanja preko godine, svako pitanje javlja osvetljeno sa mnogo strana i postaje čitaocu jasno u svim odnosima. Osim toga, ta pitanja u

toku svakog meseca složena su u izvesnom poretku, po izvesnom planu i izražavaju u harmoničnoj doslednosti shvatanje života koje je ispovedao Tolstoj.

I u ovu novu knjigu, osim misli što ih je izradio sa decom i mnogo drugih misli iz velikog, osnovnog „Krug čitanja“, Lav Nikolajevič je uneo mnogo novih misli što ih je skupio ili sam ponovo napisao.

Smatrajući da su pitanja koja su osvetljena u knjizi „Za svaki dan“ najvažnija, najglavnija pitanja ljudskog života, Lav Nikolajevič je hteo da što dublje usredsredi misao čitalaca na svako od tih pitanja, pa je stoga, čim je završio knjigu „Za svaki dan“, pristupio novom, poslednjem velikom svom radu.

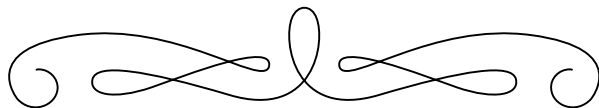
On je skupio po raznim mestima rasturene misli, o svakom pitanju u zasebne knjižice. Na taj način Lav Nikolajevič je sastavio trideset knjižica o ovim pitanjima: o veri, o Bogu, o duši, o jedinstvu života, o ljubavi, o gresima, sablaznima i praznovericama, o izobilju, o pohoti, o lenjosti, o koristoljublju, o gnevu, o gordosti, o nejednakosti, o nasilju, o kažnjavanju, o slavloljublju, o lažnim verama, o lažnoj nauci, o naporu, o životu u sadašnjosti, o uzdržavanju, o reči, o misli, o samoodricanju, o poniznosti, o istinosti, o zlu, o smrti, o tome šta može biti posle smrti, o životu kao dobru.

Sve te knjižice nazvao je Lav Nikolajevič u prvobitnoj redakciji „Misli o životu“, a posle, i konačno, „Put u život“. Pod tim zajedničkim naslovom one su se pojavile skupljene ujedno u izdanju „Posrednika“ 1911. god.

Predajući jugoslovenskim čitaocima ovo poslednje veliko delo Tolstojevo, koje je on toliko voleo i u koje je uneo mnogo truda i svu svoju beskrajnu ljubav prema istini, ljubav prema ljudima-braći i svemu što živi na svetu, delo koje je koje je poslednji i najverniji izraz Tolstojeve misli i njegovog shvatanja života, Narodno Delo želi da doprinese oduhovljenju našeg isuviše materijalistički nagriženog života i da oživi ponovo kult ovog velikog slovenskog genija, čija nam je čovečanska i plemenita misao u ovim danima potrebna nego ikad. U časovima teške sadašnjice, kada se sva svetska

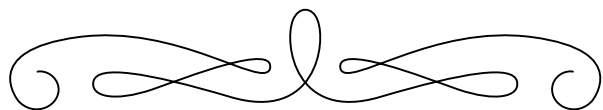
civilizacija trza u bespomoćnom grču svojih paradoksa, kad se sve vrednosti pomeraju i ruše, a neizvesna sutrašnjica ne daje nikakve nade, delovaće kao umirenje i olakšanje dobra i blaga reč ovog velikog duha, koji je divovskim naporom uspeo da se oslobodi predrasuda, greha i laži, da zbací sve što je privremeno, prolazno i zemaljsko, i da oštrim i smelim okom zagleda u neispítane dubine Istine i Večnosti.

PREDGOVOR

Misli, skupljene ovde, pripadaju najraznovrsnijim autorima, počevši od bramanske, konfučijanske, budističke literature, pa do evanđelja, apostolskih poslanica i mnogih, mnogih, kako drevnih, tako i novih mislilaca. Većina tih misli, kako pri prevođenju, tako i pri preradama, toliko su izmenjene da ja smatram nezgodnim da ih potpišem imenima njihovih autora. Najbolje od tih nepotpisanih misli ne pripadaju meni, nego najvećim mudracima sveta.

LAV TOLSTOJ

SADRŽAJ:

UVODNA REČ.....	5
PREDGOVOR.....	11
O VERI.....	13
BOG.....	23
DUŠA.....	37
JEDNA JE DUŠA U SVIMA.....	51
LJUBAV.....	63
GRESI.....	79
IZOBILJE.....	91
POHOTA.....	103
LENJOST.....	115
KORISTOLJUBLJE.....	129
GNEV.....	141
GORDOST.....	155
NEJEDNAKOST.....	165
NASILJE.....	175
KAZNA.....	193
SLAVOLJUBLJE.....	207

LAŽNE VERE	219
LAŽNA NAUKA	231
NAPOR.....	251
ŽIVOT JE U SADAŠNJOSTI	263
UZDRŽAVANJE	275
REČ	283
MISAO	295
SAMOODRICANJE.....	309
PONIZNOST	327
ISTINITOST.....	339
ZLO	353
SMRT.....	369
POSLE SMRTI.....	385
ŽIVOT JE DOBRO	399

